

# IŽANGA

1972 metai

**A**nt milžiniškos Kolumbijos upės krantų šiuo šaltuoju metų laiku, kai matomas kiekvienas iškvėpimas, sode, pavadintame Baltosiomis Naktimis, buvo ramu. Kiek akis užmatė plytėjo miegančios obelys, tvirtomis šaknimis giliai įaugusios į šaltą derlingą žemę. Staigiai nukritus temperatūrai, nublukus žemės ir dangaus spalvoms, nubalęs kraštovaizdis sukėlė tam tikrą žiemos aklybę: negalėjai vienos dienos atskirti nuo kitos. Viskas sustingo, tapo trapu.

Niekur šaltis ir tylą nebuvo tokie pastebimi kaip Meredithės Vitson namuose. Būdama dvylikos metų ji jau matė tarp žmonių atsiveriančią tuštumą. Ji troško, kad jos šeima būtų panaši į matytas per televiziją, kur viskas buvo idealu ir visi puikiai sutarė tarpusavy. Niekas, net jos mylimas tėtis, nesuprato, kokia vieniša ir nematoma mergaitė dažnai jausdavosi tarp šių keturių sienų.

Bet rytoj vakare viskas pasikeis.

Ji sugalvojo puikų planą. Pagal vieną iš mamos sektų pasakų parašė pjesę ir pristatys ją per kasmetinį Kalėdų vakarėlį. Būtent tokie dalykai rodomi ir televizijos seriale „Patridžų šeimynėlė“.

— O kodėl aš negaliu būti žvaigžde? — skundėsi Nina.

Ji to klausė jau mažiausiai dešimtą kartą nuo tada, kai Meredithė užbaigė scenarijų.

Meredithė sėdėdama pasisuko ir pažvelgė į savo devynmetę seserį, tupinčią ant medinių jų miegamojo grindų ir ant senos paklodės piešiančią mėtos žalumo pilį.

Meredithė prikando lūpą stengdamasi nesiraukyti. Pilis atrodė visai ne taip, kaip turėjo atrodyti.

— Ar mums būtina ir vėl apie tai kalbėtis, Nina?

— Bet *kodėl* aš negaliu būti paprasta mergaitė, kuri ištekės už princo?

— Pati žinai kodėl. Princą vaidins Džefas, o jam trylika. Šalia jo atrodysi kvailai.

Nina įkišo teptuką į tuščią sriubos skardinę ir atsisėdo ant kulnų. Trumpais juodais plaukais, ryškiai žaliomis akimis ir blyškia oda, ji atrodė kaip tikra mažytė fėja.

— Tai gal kitais metais galėsiu būti ta mergina?

— Žinoma, — Meredithė nusišypsojo.

Jai patiko mintis, jog galbūt sukurs naują šeimos tradiciją. Visi jos draugai turėjo tradicijų, tik ne Vitsonai; jie visada buvo kitokie. Neturėjo viso būrio giminaičių, kurie aplankytų juos per šventes, nevalgydavo kepto kalakuto per Padėkos dieną, nei kumpio per Velykas ir nesimelsdavo prie stalo. Po šimts pypkių, jos net nežinojo, kiek

tiksliai mamai metų!

Viskas dėl to, kad jų mama buvo rusė ir visai viena šioje šalyje. Na, bent jau taip sakė tėtis. Mama apie save mažai pasakodavo.

Mereditė nustebo, išgirdusi beldimą į duris. Pakėlusį akis pamatė į kambarį įžengiančius tėtį ir Džefą Kuperį.

Mergaitė pasijuto kaip subliūškęs balionėlis, pamažu pripučiamas oro, su kiekvienu pūstelėjimu įgaunantis naują pavidalą. Šiuo atveju tas pūstelėjimas ir buvo Džefris Kuperis. Jie nuo ketvirtos klasės buvo geriausi draugai, bet pastaruoju metu ji jautėsi kažkaip kitaip būdama šalia jo. Susijaudinusi. Kartais, kai jis pažvelgdavo į ją, Meredithi net užgniauždavo kvapą.

— Tu pačiu laiku. Tuoju repeticija.

Jis apdovanojo ją kerinčia šypsena, nuo kurios Meredithi visad imdavo smarkiau plakti širdis.

— Tik nesakyk Džojui ir kitiems vaikinams. Jie mane mirtinai užjuoks.

— Dėl repeticijos, — žengdamas į priekį įsiterpė tėtis.

Jis vis dar vilkėjo darbo drabužiais — rudu kostiumu oranžinės spalvos siūlėmis. Keista, bet nei po juodais tankiais ūsais, nei akyse, kaip paprastai, nešvietė šypsena. Jis pakėlė scenarijų.

— Čia tavo pjesė?

Mereditė pašoko nuo kėdės.

— Kaip manai, jai patiks?

Nina taip pat atsistojo. Jos širdelės formos veidukas atrodė neįprastai rimtas.

— Patiks jai?

Visi trys sužiuro vienas į kitą virš žalios Pikaso stiliaus pilies platybių ir ant lovos išskleistų kostiumų. Tarpusavy, vien akimis, jie pasidalijo tiesa, jog Ania Vitson buvo šalta moteris; visa šiluma, kurią turėjo, buvo nukreipta tik į vyrą. Ir tik mažičiai tos šilumos trupinėliai pasiekė dukteris. Kai jos buvo jaunesnės, tėtis mėgindavo apsimesti, jog viskas atvirkščiai, stengėsi lyg burtininkas nukreipti jų dėmesį, apkerėti jas savo meilės spinduliais, bet, kaip ir visos iliuzijos, ši netrukus išsisklaidė.

Taigi jie visi žinojo, ko klausė Meredith.

— Nežinau, svajokle Mere, — atsakė tėtė, siekdamas kišenėje cigarečių. — Tavo mamos pasakos...

— Man labai patinka, kai ji jas seka, — pertraukė ją Meredith.

— Ji tik tada su mumis ir kalba, — pridūrė Nina.

Tėtė prisidegė cigaretę ir, primerkęs rudas akis, pažvelgė į jas pro pilkų dūmų kamuolį.

— Taip, — tarė jis iškvėpdamas. — Tiesiog...

Mereditė žengė arčiau jo saugodamasi, kad neužliptų ant piešinio. Ji suprato tėčio dvejonę; nė vienas iš jų nežinojo, kas gali netikėtai mamą supykdyti, bet šį kartą Meredithi neabejojo žinanti atsakymą. Jei mamai kas nors ir patiko, tai būtent ši pasaka

apie nerūpestingą valstietę mergaitę, išdrįsusią pamilti prinčą.

— Tai teužtruks dešimt minučių, tėveli. Aš apskaičiavau. Vaidinimas visiems patiks.

— Na, ką gi, gerai, — galiausiai atsakė jis.

Ją užplūdo pasididžiavimas ir viltis. Nors kartą nereikės praleisti vakarėlio tamsiame svetainės kampe skaitant knygą arba virtuvėje plaunant indus. Šįkart ji bus mamos dėmesio centre. Šis vaidinimas įrodys, jog Meredithė įsidėmėjo kiekvieną brangų mamos žodį, nors ir labai tyliai ištartą jai tamsoje sekant pasaką.

Visą kitą valandą Meredithė nurodinėjo aktoriams, ką ir kada daryti, nors iš tikrųjų pagalbos reikėjo tik Džefui. Jos su Nina šią pasaką buvo girdėjusios daugybę metų.

Repeticijai pasibaigus ir visiems išsiskirsčius, Meredithė dirbo toliau. Ji parašė skelbimą: TIK VIENINTELĮ VAKARĄ: DIDYSIS ŠVENČIŲ VAIDINIMAS. Žemiau surašė trijų aktorių vardus. Pataisė nudažytą foninę dekoraciją (visko ištaisyti nepavyko — Nina visada užpiešia virš linijų) ir pastatė ją svetainėje. Kai scena buvo paruošta, ji prisiuvo blizgius žvynelius prie princesės suknele paversto balerinos sijonėlio tiulio. Apsivilks ją vaidinimo pabaigoje. Kai nuėjo gulti, buvo beveik antra valanda nakties, bet jautėsi tokia susijaudinusi, kad dar ilgai neužmigo.

Kita diena, regis, slinko labai lėtai, bet pagaliau šeštą valandą vakaro pradėjo rinktis svečiai. Tai nebuvo didelė kompanija, tik gerai pažįstami žmonės: vyrai ir moterys, dirbantys sode, su šeimomis, keletas kaimynų ir vienintelė gyva tėčio giminaitė — jo sesuo Dora.

Meredithė sėdėjo laiptų viršuje ir stebėjo prieškambarį apačioje. Nekantriai taukšėdama koja ji svarstė, kada pagaliau galės pasirodyti.

Vos tik susiruošė atsistoti, išgirdo žvangėjimą ir barškėjimą.

O, ne. Pašokusi ant kojų, nubėgo laiptais žemyn, bet jau buvo per vėlu.

Virtuvėje stovėjo Nina ir mušdama metaliniu šaukštu į puodą šaukė:

— Spektaklis prasideda!

Nina, kaip niekas kitas, mokėjo atsidurti dėmesio centre.

Pasigirdo prislopintas juokas, svečiams iš virtuvės perėjus į svetainę, kur šalia didžiulio židinio kabojo pilies paveikslas. Dešinėje stovėjo didelė Kalėdų eglė, apkabinėta lemputėmis ir Ninos su Meredithė padarytomis puošmenomis. Priešais paveikslą buvo jų „scena“: nedidelis medinis tiltas, pastatytas ant kietmedžio grindų, ir kartoninis gatvės žibintas su viršuje lipniąja juoste priklijuotu žibintuvėliu.

Meredithė pritemdė kambaryje šviesas, įjungė žibintuvėlį ir pasislėpė už foninės dekoracijos. Nina su Džefu buvo jau pasiruošę, vilkėjo savo kostiumus.

Slaptumos čia buvo mažai. Jei būtų palinkusi į šoną, Meredithė būtų mačiusi keletą svečių. Jie taip pat galėjo ją matyti, bet ji vis tiek jautėsi atsiskyrusi nuo kitų. Kai kambaryje šurmulytė pritilo, Meredithė giliai įkvėpė ir pradėjo kruopščiai sukurptą pasakojimą: „Ji vardu Vera. Tai neturtinga valstietė mergaitė, visiškai niekas. Ji gyvena stebuklingame pasaulyje, vadinamame Sniego karalyste, tačiau jos mylimas pasaulis pamažu žūsta. Į šią žemę atsikraustė blogis; jis daro akmenimis grįstomis gatvelėmis

juodomis karietomis, pasiūstomis tamsaus, blogo riterio, norinčio viską sunaikinti.“

Mereditė išėjo iš už uždangos, atsargiai, kad neužmintų savo ilgo daugiasluoksnio sijono, ir žengė į sceną. Ji pažvelgė į svečius ir pamatė kambario gale savo mamą, vienišą netgi tokioje minioje, cigarečių dūmų užtemdytu dailiu veidu. Nors kartą mama žiūrėjo tiesiai į Mereditę.

— Eime, sesute, — garsiai ištare Mereditė, eidama link žibinto. — Šaltis mūsų nesustabdys.

Iš už užuolaidos išniro Nina. Apsivilkusi nutriušusį chalatą, plaukus prisidengusi skarele, grąžydama rankas ji pažvelgė į Mereditę.

— Kaip manai, ar tai Juodasis Riteris? — suriko ji, ir žiūrovai susijuokė. — Ar tokį šaltį sukėlė juodoji magija?

— Ne. Ne. Mane krečia širpas, nes tėtės nėra su mumis. Kada jis grįš? — Mereditė priglaudė ranką sau prie kaktos ir dramatiškai atsiduso. — Šiomis dienomis visur daugybė karietų. Juodasis Riteris įgauna vis daugiau galių... žmonės mums akyse pavirsta dūmais...

— Žiūrėk, — tarė Nina, rodydama į nupieštą pilį. — Tai princas... — pagarbiai ištare ji.

Mažytėje scenoje pasirodė Džefas. Mėlynu sportiniu švarku ir džinsais, su pigia auksine karūna ant kviečių geltonumo plaukų, jis atrodė toks dailus, jog Mereditė akimirką pamiršo savo žodžius. Ji žinojo, jog jis susigėdęs ir nepatogiai jaučiasi — tai išdavė išraudę skruostai, bet vis tiek buvo čia, įrodydamas, koks geras draugas yra. Ir šypsojosi jai, tarytum ji iš tikrųjų būtų princesė.

Jis ištiesė dvi šilkinės rožes.

— Tau atnešu aš dvi rožes, — gergždžiančiu balsu pasakė Merдитеi.

Ji palietė jam ranką, bet, nespėjusi ištarti savo frazės, išgirdo, kaip kažkas garsiai sudužo.

Atsigrėžusi Mereditė pamatė mamą, stovinčią vidury žiūrovų, išbalusią, liepsnojančiomis akimis. Nuo rankos lašėjo kraujas. Ji sudaužė savo kokteilio taure, ir net iš čia mergaitė matė motinos delne styrančią šukę.

— Pakaks, — dygiai iškošė mama. — Tai netinkama pramoga šventei.

Svečiai nežinojo, ką daryti; kai kurie atsistojo, kiti liko sėdėti. Kambarys nuščiuvo.

Tėtis žengė prie mamos. Apkabinęs prisitraukė arčiau. Bent jau pabandė taip padaryti; ji nepalinko netgi prie jo.

— Nereikėjo jums sekti tų kvailų pasakų, — pasakė ji su rusišku akcentu, persmelktu pykčio. — Buvau pamiršusi, kokios lengvabūdės ir tuščiagalvės gali būti mergaitės.

Mereditė jautėsi tokia pažeminta, jog neįstengė pajudėti.

Ji matė, kaip tėtis nusivedė mamą į virtuvę, kur tikriausiai prie kriauklės ėmė valyti jai ranką. Svečiai išsiskirstė, bėgo tarytum iš skęstančio „Titaniko“, ieškodami gelbėjimosi liemenių už lauko durų.

Tik Džefas stovėjo ir žvelgė į Mereditę; ji matė, kaip jam buvo gėda. Jis žengė artyn,

vis dar laikydamas rankoje rožes.

— Meredith...

Ji stumtelėjo jį šalin ir išbėgo iš kambario. Koridoriaus gale, tamsiame kampe, staiga sustojo, sunkiai šnupuodama, perštinčiomis nuo ašarų akimis. Girdėjo iš virtuvės aidintį tėčio balsą; jis mėgino nuraminti supykusią žmoną. Po minutėlės durys tyliai užsidarė, ir Meredith suprato, jog Džefas išėjo namo.

— Ką tu padarei? — priėjusi paklausė Nina.

— O kas žino? — atsakė Meredith šluostydamosi akis. — Ji tikra kalė.

— Tai negražus žodis.

Meredith girdėjo virpantį Ninos balselį ir suprato, kaip narsiai ši stengėsi nepravirkti. Sesė suėmė ją už rankos.

— Ką mums daryti? Gal reikėtų atsiprašyti?

Meredith nenorom prisiminė, kaip pastarąjį kartą supykde motiną ir atsiprašė jos.

— Jai nerūpės. Patikėk manim.

— Tai ką darysime?

Mergaitė stengėsi pasijusti tokia pat subrendusi kaip ir šįryt, bet pasitikėjimas savimi buvo išgaravęs. Ji žinojo, kas bus: tėtis nuramins mamą, tada užkils į jų kambarį, mėgins jas prajuokinti, laikys savo dideliame, stipriame glėbyje ir sakys, kad mamytė jas iš tikrųjų myli. Galiausiai, kai jau bus prikėtęs pokštų ir pripasakojęs visokiausių istorijų, Meredith pati beviltiškai trokš patikėti, jog tai tiesa. Ir vėl.

— Žinau, ką darysiu, — tarė ji, eidama koridoriumi link virtuvės, kur matėsi mamos šonas — tik plona juoda aksominė suknelė, blyški ranka ir balti balti plaukai. — Daugiau niekada nesiklausysiu jos kvailų pasakų.